

Predstavitev projekta Mreženje za zgodnjo obravnavo otrok z downovim sindromom

v sredo, 9. decembra 2015 ob 10. uri v dvorani Državnega sveta RS, Šubičeva 2, Ljubljana.

Program strokovnega izpopolnjevanja: "PRAKTIKUM ZGODNJE OBRAVNAVE"

(za malčke z downovim sindromom - otroke s tveganjem za razvojni zaostanek oziroma otroke z ugotovljenim razvojnim zaostankom)

Program praktikuma je obsegal **70 ur – predavanj in delavnic**, ki so jih izvajali večinoma strokovnjaki iz Fakultete za edukacijo in rehabilitacijo Univerze v Zagrebu. Ti predavatelji izvajajo tudi program specialističnega študija zgodnje obravnave, ki ga izvaja omenjena fakulteta. Žal v Sloveniji ni takega študija, večinoma študijski programi specialne in rehabilitacijske pedagogike ali inkluzivne pedagogike nimajo niti samostojnega predmeta zgodnje obravnave v svojih študijskih programih, so pa vsebine umeščene v nekatere druge predmete. K sodelovanju na praktikumu smo povabili tudi PeF UL vendar žal ni bilo odziva. Na predavanjih je bilo omogočeno prevajanje, gradiva so bila dostopna v elektronski obliki, večinoma vnaprej. Gradiva za skupinsko delo in delavnice pa so bila v slovenskem jeziku. Praktikum smo izvajali v prostorih Izobraževalnega centra Pika. Gradiva v obliki prosojnic, so dostopna na spletnih straneh Društva downov sindrom Slovenija, prav tako tudi nekatera poročila udeležencev praktikuma. Oblikovali smo poseben zavihek na spletni strani Društva: <http://www.downov-sindrom.si/>.... Zgodnja obravnava.

Vsebino smo oblikovali na temelju priporočil Sveta za otroke s posebnimi potrebami, sekcije za predšolske otroke s posebnimi potrebami (*CEC; The DEC Recommended Practices in Early Intervention/Early Childhood Special Education, The Division for Early Childhood of the Council for Exceptional Children, April 14, 2014*), ki je največja tovrstna organizacija z mednarodnim članstvom. Program sva oblikovali prof. Marta Ljubešič in dr. Branka D. Jurišič.

Vsebine praktikuma:

- Ocenjevanje potreb družine in otrok s posebnimi potrebami
- Prilagoditve okolja
- Družina in praksa, ki je usmerjena v družino
- Učenje in spodbujanje predšolskih otrok
- Odzivnost (interakcije)
- Timsko sodelovanje
- Prehod (tranzicija)

Cilji programa Praktikuma ZO:

1. Seznaniti slušatelje s konceptom sodobne zgodnje obravnave, ki je usmerjena v družino in ne v otroka (kar je bil koncept v preteklosti); zato smo v praktikumu vključili več vsebin o družinah, načinih ocene njihovih potreb, komunikaciji z družino, odzivanju na potrebe družine in različne oblike podpore.
2. Seznaniti slušatelje s pomenom rutin, ocenjevanjem otroka v rutinah, načrtovanje učnih priložnosti v različnih rutinah, načrtovanje podpore v različnih okoljih in ne zgolj na načrtovanje poučevanja otroka na različnih razvojnih področjih (motorika, govor in komunikacija...).
3. Spodbujanje timskega sodelovanja tako, da v najzgodnejšem odbodju v družino vstopa en strokovnjak, ki ima dodatna znanja iz zgodnje obravnave, ki pa se povezuje z strokovnjaki drugih profilov (fizioterapevtom, logopedom, psihologom, vzgojiteljem predšolskih otrok, specialnim pedagogom) in s strokovnjaki iz različnih ustanov (vrtca, zdravstvenih domov...). Neučinkovita praksa sodelovanja z družino je namreč pogosto v tem, da starši z otrokom obiskujejo različne terapevte, ki med seboj niso povezane, staršem podajajo različne informacije - vsak v svojem strokovnem žargonu in povezano le s tistim področjem otrokovega razvoja za katerega je specializiran.
4. Posebno skrb smo namenili praksi, ki temelji na dokazih in tudi vrednotenju tako imenovanih spornih terapij – praksam, ki niso utemeljene.

Večina udeležencev praktikuma je bila tudi izvajalcev ZO – bodisi iz programov, ki jih organizira Zveza Sožitje (Kranj, Ptuj, Novo mesto) ali iz novih centrov, ki so nastali v projektu (Murska sobota, Maribor in Ljubljana). Želeli smo združiti izkušnje centrov, ki so delovali pred projektom in jim omogočiti pridobivanje novega strokovnega znanja, da bi svoje programe lahko prenovili; hkrati pa smo želeli novim centrom omogočiti tudi izmenjavo izkušenj strokovnjakov, ki zgodnjo obravnavo že nekaj časa izvajajo. Pritegnili

smo strokovnjake, ki že imajo predznanje s področja posebnih potreb in predšolske vzgoje (specialne pedagogoge, fizioterpevte, vzgojitelje....). Praktikum so uspešno zaključili vsi slušatelji, le eden od slušateljev iz Centra ZO v Kranju je odstopil pred zaključkom praktikuma. Večinoma smo predavanja strnili v začetku izvajanja programa ZO, da so slušateljem nova znanja omogočila bolj kakovostno izvedbo.

Da bi izvedba praktikuma v čim večji meri povezovala potrebe izvajalcev ZO in pričakovanja staršev, smo pred samim začetkom izvajanja vprašali starše, katere teme jih najbolj zanimajo.

Vprašalnik je izpolnilo 15 staršev, obsegal pa je 15 vprašanj. Starši so poleg določene teme obkrožili odgovore od 1 do 5 (*1 – sploh me ne zanima, 5 zelo me zanima*).

Starši so izrazili visoko zanimanje za vse teme, ki so bile navedene v vprašalniku (najnižja srednja ocena je bila višja kot 3 – bila je 3.5; pri nobeni trditvi ni večina staršev obkrožila odgovor – me ne zanima ali me sploh ne zanima).

Teme, ki so starše najbolj zanimale:

- prikaz načina spodbujanja samostojnosti otroka (vsi so obkrožili 5);
- prikaz načina spodbujanja komunikacije in govora mojega otroka (4.9),
- svetovanje o odzivih na moteče vedenje otroka (ocena 4.6),
- prikaz, kako se z otrokom igrati, ga zaposliti (4.6),
- informacije o pravnem varstvu družine otroka z DS, pravicah...(4.5),
- svetovanje o bratu/sestri otroka z DS – kakšen je vpliv, kaj naj spodbujamo in kako...(4.5).

Teme, ki so starše najmanj zanimale (ocene pod 4 in več kot 3.5):

- pogovor s strokovnjakom, ki nas bo tudi poslušal in razumel naše stiske, brez sodb in nelagodja (3.8),
- informacije o downovem sindromu, značilnostih, razvoju otrok z DS...(3.8),
- svetovanje, kako naj živimo kot družina in se imamo lepo (3.5).

Starši v programu ZO, ki so izpolnili anketne vprašalnike so, tako kot ugotavljajo strokovnjaki drugod po svetu, izrazili predvsem **zanimanje za konkretne individualizirane napotke, kako naj posodbujajo svoje otroke na področju samostojnosti, govora in komunikacije ter kako naj se odzivajo na različne oblike motečega vedenja malčkov. Manj pa potrebujejo terapevtsko naravnana srečanja zase in splošne informacije o DS.**

Zadovoljstvo slušateljev s Praktikumom ZO

Preverjali smo ga z vprašalnikom, ki ga je izpolnilo 18 udeležencev na zadnjem srečanju. Vprašalnik je obsegal 9 trditev (svoje strinjanje s trditvami so anketirani izrazili z lestvico od 1 – se ne strinjam, do 5 – zelo se strinjam). Eno vprašanje (številka 10) je bilo odprtega tipa.

Slušatelji so bili s praktikumom zelo zadovoljni; najnižja ocena je bila 4.5 (*vsebine praktikuma so mi omogočile boljše izvajanje ZO*), najvišja ocena pa je bila (5) *za točnost izvedbe predavanj in skladnost z urnikom*.

Organizacija praktikuma:

Predavanja so bila organizirana točno, skladno z urnikom (povprečna ocena: 5).

Organizacija praktikuma je bila dobra – malice, urnik, obveščanja...(4.9).

Gradiva so bila dostopna, dosegljiva (4.9).

Slušatelji so imeli dovolj možnosti za dodatna pojasnila, prevode vsebine (4.8).

Vsebina predavanj, oblike dela:

Predavatelji so bili dostopni, slušatelji so imeli možnost dodatnih vprašanj (4.9).

Vsebine so bile nove, sodobne, zanimive in strokovne (4.8).

Način izvedbe je bil zanimiv – video, prikazi, delo v skupinah (4.7).

Vsebine predavanj so bile skladne s programom (4.7).

Praktikum je slušateljem omogočil boljše izvajanje zg. obravnave z družinami (4.5).

Na spletnih straneh DDSS (www.downov-sindrom.si)

- 27 predstavitev predavanj z drsnicami na spletnih straneh (presipevek vsakega predavatelja Praktikum)
- 2 prispevka ene slušateljice Praktikum – Mojce Molek
- Plakat o ZO v Ljubljani za kongres in poročilo iz kongresa – Branka D. Jurišić